

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckt motion angående kravet på egenhändigt undertecknande av aktiebrev.

Första lagutskottet har behandlat en i andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 282, av herrar *Regnéll* och *von Sydow*. I motionen hemställes, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 34 § aktiebolagslagen, att i lagrummet stadgat krav på styrelseledamots egenhändiga undertecknande av aktiebrev skulle slopas.

Beträffande skälen för detta förslag får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas härnedan, hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

I fråga om aktiebrevs form stadgas i 34 § lagen den 14 september 1944 om aktiebolag, att aktiebrevet skall "undertecknas av styrelsen samt angiva bolagets firma, ordningsnummer å den eller de aktier, varå breven lyda, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Styrelseledamots namnteckning må kunna återgivnas genom tryckning eller på annat dylikt sätt; dock skall varje aktiebrev vara egenhändigt underskrivet av minst en styrelseledamot". — Vad som sålunda gäller beträffande aktiebrevs undertecknande är jämlikt 35 § tillämpligt i fråga om interimisbevis, teckningsbevis, teckningsrättsbevis och delbevis.

Det återgivna stadgandet i 34 § överensstämmer nära med motsvarande bestämmelse i förut gällande aktiebolagslag av den 12 augusti 1910. 26 § av sistnämnda lag föreskrev bl. a.: "Aktiebrev skola undertecknas av styrelsen — — —. Styrelseledamots namnteckning må kunna återgivnas genom tryck eller på annat dylikt sätt; dock skall varje aktiebrev vara egenhändigt undertecknat av minst en styrelseledamot." — Någon motivering till denna bestämmelses tillkomst har icke lämnats under förarbetena till 1910 års aktiebolagslag. (Se Förslag till lag om aktiebolag ävensom till andra därmed sammanhängande författningar; Stockholm 1908; s. 25 f.).

Vad beträffar stadgandet i 34 § av 1944 års aktiebolagslag, anförde lagberedningen i sitt förslag bl. a. följande (SOU 1941: 9 s. 157):

Bestämmelserna i förevarande paragraf första stycket överensstämmer nära med stadgandena i 26 § första stycket 1910 års aktiebolagslag. — — — Bestämmelsen, att de namnteckningar som ej äro egenhändiga skola återgivnas genom tryckning eller på annat dylikt sätt d. v. s. genom faksimil, har bibehållits. Denna bestämmelse, som överensstämmer med t. ex. i Danmark Lov om Aktieselskaber af 15. April 1930 § 24 och i Tyskland Gesetz über Aktiengesellschaften und

Kommanditgesellschaften auf Aktien vom 30. Januar 1937 § 13, har såvitt känt är ej föranlett olägenheter. Och lagberedningen har ansett sig så mycket mindre böra ändra densamma som den torde medföra ett ökat straffrättsligt skydd mot förfalskning.

Straffbestämmelser rörande olika slag av förfalskningsbrott givas i 12 kap. strafflagen. Såsom förfalskningsbrott straffas vissa missbruk med avseende å skriftliga handlingar, vilka användes såsom bevismedel. Enligt 1 § dömes den som framställer falsk urkund eller ock falskeligen ändrar eller utfyller äkta urkund för förfalskning till straffarbete i högst två år eller fängelse. Är urkundsförfalskning att anse som grov skall dömas till straffarbete från och med ett till och med sex år (3 §). Vid bedömande huruvida urkundsförfalskning är grov skall särskilt beaktas, om den avser myndighets arkivhandling av vikt eller urkund, som är särskilt betydelsefull i den allmänna omsättningen, såsom obligation, aktiebrev eller inteckningshandling, eller om gärningen eljest är av särskilt farlig art.

Motionen

I motionen framhålles, att bestämmelsen att minst ett namn skall vara handskrivet saknar betydelse ur säkerhetssynpunkt. Större bolag låter trycka sina aktier i specialutförande. För en förfalskare torde efterrapning av trycket innebära långt större svårigheter än imitering av en namnteckning. Beträffande sådana mindre bolag, som för sina aktier använder aktiebrev av formulärtyp, torde kravet på en egenhändig namnteckning knappast innebära ökad säkerhet mot att förfalskningar sätts i omlopp.

För bolagens del innebär föreskriften ett avsevärt arbete, som man söker bemästra med åtgärder, som närmast drar löje över lagbestämmelsen. Det förekommer, att personer inväljes i styrelsen enbart för att ombesörja det tidskrävande arbetet med underskrifter. Det förekommer också, att mekaniska hjälpmedel anlitas, som möjliggör "egenhändig" namnteckning samtidigt på ett flertal aktiebrev.

För kommande år har man att räkna med att utgivning av nya aktiebrev och utbyte av gamla kommer att få en stor omfattning. Näringslivets ökade kapitalbehov torde ta sig uttryck i nyemissioner av aktier. Förskjutningar i penningvärdet föranleder fondemissioner, betingade av gällande bestämmelser för relation mellan skulder och bundet kapital samt av önskan att tillhandahålla marknaden lätthanterligt aktiematerial. I sistnämnda syfte förekommer också uppdelning av aktier i aktier lydande å lägre nominellt belopp.

Verkställd utredning

Den 7 december 1957 har professor Håkan Nial såsom särskild utredningsman avgivit ett betänkande med förslag till förenklingar i vissa delar av aktiebolagslagen (SOU 1958: 27). I betänkandet, som remissbehandlats i vanlig ordning, anföres beträffande 34 § aktiebolagslagen:

Bestämmelsen att aktiebrev skola vara försedda med åtminstone en styrelseledamots egenhändig namnteckning har i praktiken vållat avsevärda besvär i fall då det varit fråga om ett stort antal aktiebrev, särskilt vid nyemissioner i stora bolag. Någon egentlig betydelse för bolagens, aktieägarnas eller aktieförvärvares skydd torde föreskriften icke ha. Då i liknande fall, såsom när det gäller obligationer och förlagsbevis, numera är vanligt att värdepapperen icke förses med några egenhändiga namnteckningar, synes tiden vara mogen för borttagande av ifrågavarande bestämmelse. Det är alltså enligt förslaget tillåtet att återge styrelseledamöternas namnteckningar i faksimil. — Samma regel kommer då också att gälla beträffande interimisbevis, teckningsbevis, teckningsrättsbevis och delbevis.

Under remissbehandlingen framställdes ingen erinran mot den föreslagna ändringen. Patent- och registreringsverket anförde, att en betydande arbetsbesparing skulle vinnas, i synnerhet för större bolag.

Utskottet

I fråga om aktiebrevs form stadgas i 34 § aktiebolagslagen, att varje aktiebrev skall vara egenhändigt underskrivet av minst en styrelseledamot. Motsvarande krav på egenhändigt undertecknande har icke uppställts i fråga om obligationer. Det har därför blivit vanligt, att tryckta obligationer i stället för underskrift företer ett eller flera namn i facsimile. Överensstämmande med denna praxis är den föreskrift, som givits i reglementet för riksgäldskontoret, att statens obligationer skall vara försedda med riksgäldsfullmäktiges och riksgäldsdirektörens namnteckningar i facsimiletryck.

Såsom ovan redovisats, har 1957 av särskild utredningsman framlagts förslag till förenklingar i vissa delar av aktiebolagslagen. Bl. a. föreslås, att nyss återgivna bestämmelse i 34 § aktiebolagslagen skall borttagas. Som skäl åberopas, att nuvarande regel i praktiken vållat avsevärda besvär samt att föreskriften icke torde ha någon egentlig betydelse från skyddssynpunkt. — Motsvarande ändring skulle vidtagas beträffande interimisbevis, teckningsbevis, teckningsrättsbevis och delbevis.

Förevarande motion överensstämmer beträffande både motivering och yrkande nära med 1957 års förslag, vilket jämväl utskottet finner sig kunna biträda. Hinder mot att genomföra den av motionärerna föreslagna ändringen utan samband med övriga i 1957 års förslag ifrågasatta förenklingar föreligger icke enligt utskottets mening.

Utskottet finner sig sålunda böra tillstyrka motionärernas förslag om slopande av kravet på egenhändigt undertecknande av aktiebrev, interimisbevis, teckningsbevis, teckningsrättsbevis och delbevis. Ändringen synes lämpligen böra träda i kraft från och med den 1 juli 1962.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 282, måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

angående ändring i lagen den 14 september 1944 (nr 705) om aktiebolag

Härigenom förordnas, att 34 § lagen den 14 september 1944 om aktiebolag skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

34 §.

Aktiebrev skola undertecknas av styrelsen samt angiva bolagets firma, ordningsnummer å den eller de aktier, varå breven lyda, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Styrelseledamots namnteckning må kunna återgivas genom tryckning eller på annat dylikt sätt; dock skall varje aktiebrev vara egenhändigt underskrivet av minst en styrelseledamot.

Aktiebrev skola undertecknas av styrelsen samt angiva bolagets firma, ordningsnummer å den eller de aktier, varå breven lyda, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Styrelseledamots namnteckning må kunna återgivas genom tryckning eller på annat dylikt sätt.

Kunna, då — — — den avser.

Aktiebrev må — — — i aktieboken.

Angående utdelningskuponger — — — om skuldebrev.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1962.

Stockholm den 20 februari 1962

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Nyström, Erik Svedberg, Arvidson, fröken Mattson, herrar Ferdinand Nilsson*, Hilding och fröken Nordström;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Boman, herrar Östrand, Svensson i Vä, Ekström i Björkvik, Gustafsson i Borås och Martinsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.